

Enkätundersökning

Kristin Andersson

Delrapport 3 i serien
"Fördjupad boendedialog i Långängen, Göteborg"

Enkätundersökning -

delrapport 3 i serien "Fördjupad boendedialog i Långängen, Göteborg"

KRISTIN ANDERSSON

Delprojekt inom forskningsprojektet ReBo – Strategier för integrerad hållbar renovering av bostadsbestånd: fokus på perioden 'folkhemmet'

www.vgregion.se/rebo

Projektledning Rebo

Chalmers Arkitektur

Samverkanspartners

Bengt Dahlgren AB, Familjebostäder i Göteborg AB, Förvaltnings AB Framtiden, Göteborgs stads bostadsaktiebolag, Göteborgs stad Stadsbyggnadskontoret, Göteborgs stadsmuseum, Halmstad Fastighets AB, Hyresgästföreningen Region Västra Sverige, PEAB, Ramböll Sverige AB, Stena Fastigheter AB, AB Stockholmshem, Västra Götalandsregionen, och White Arkitekter AB

Finansiärer

Formas-BIC, CMB - Centrum för Management i Byggsektorn, samt BeBo - Energimyndighetens beställargrupp för energieffektiva flerbostadshus

Grafisk design

Annika Danielsson

Omslag

Bostäder i Långängen. Foto: Anna Sofia Wannerskog

Chalmers Tekniska Högskola

Institutionen för Arkitektur

Göteborg, 2013

Förord

Studierna inom “Fördjupad boendedialog i Långängen” har genomförts hösten 2012 och våren 2013 där arbetet har utförts i en arbetsgrupp bestående av Familjebostäder i Göteborg AB genom Sara Hamon och Liselotte Heintz, White Arkitekter AB genom Camilla Ottosson och Viktoria Walldin, Hyresgästföreningen genom Kim Weinehammar och Chalmers Arkitektur genom Kristin Andersson, Anna Sofia Wannerskog och Liane Thuvander. Delar av studien har utförts av White Arkitekter AB på uppdrag av Familjebostäder. “Fördjupad boendedialog Långängen” har letts av Camilla Ottosson och Liane Thuvander med ansvar för planering, genomförande och rapportering av studien i sin helhet.

Skriften “Enkätundersökning” ingår i rapportserien “Fördjupad boendedialog Långängen” som består av en huvudrapport och 5 delrapporter: Nulägesbeskrivning (delrapport 1), Genskjutsintervjuer (delrapport 2), Enkätundersökning (delrapport 3), Gå-tur (delrapport 4) och Fokusgruppsintervju (delrapport 5). Enkäterna i denna rapport har tagits fram i samverkan mellan Camilla Ottosson på White Arkitekter AB, Kim Weinehammar på Hyresgästföreningen och diskuterats med Sara Hamon och Liselotte Heintz på Familjebostäder samt Kristin Andersson, Liane Thuvander och Paula Femenías på Chalmers Arkitektur. Kristin Andersson har ansvarat för utformning av enkäterna, enkätutskick, inrapportering av data, analysen av enkätsvaren och rapportering.

Ett varmt tack riktas till de boende som svarat på enkäterna och på så sätt bidragit med värdefull kunskap och Familjebostäder som har stött hela processen. Ett ytterligare tack riktar sig till alla samverkanspartner och finansiärer för att bidra med sina erfarenheter och de medel som var förutsättningen för att överhuvudtaget kunna realisera projektet.

Liane Thuvander, Chalmers Arkitektur

Camilla Ottosson, White Arkitekter AB

December 2013

Innehållsförteckning

Förord

1.	Introduktion	s.5
	Bakgrund	
	Långängen	
	Syfte	
2.	Metod och genomförande	s.7
	Enkätens utformning	
	Respondenter	
	Resultatsammanställning och analys	
3.	Resultat	s.10
	Välmående, livsstil och ekonomi	
	Bostadsområdet	
	Lägenheten	
	Inflytande och samverkan	
	Övriga synpunkter	
4.	Reflektioner och slutsatser	s.30
	Reflektioner kring bostadsområdet	
	Reflektioner kring lägenheten	
	Hyresgästinflytande vid framtida renoveringar	
	Slutsatser och rekommendationer	
5.	Referenser	s.35
	Bilaga A	s.36

1. Introduktion

Bakgrund

Denna rapport är en del i ReBo – Folkhemmet, ett forskningsprojekt som drivs från Chalmers tekniska högskola, institutionen för arkitektur som ett samverkansprojekt mellan forskare och partners från byggbranschen, dvs. företag och organisationer med olika kompetenser. I rapporten beskrivs resultat från en studie inom det delprojekt eller case som studerat bostadsområdet Långängen i Göteborg och som kallas för “Fördjupad boendialog i Långängen”. Dialogprocessen innefattar en rad olika aktiviteter och metoder, varav enkätundersökning är en.

Långängen

Långängen är ett bostadsområde med flerbostadshus som ligger på Hisingen i Göteborg mellan Wieselgrensplatsen och det nya området Kvillestaden som växer fram vid Backaplan, se figur 1. Långängen tillhör stadsdelen Lundby. I området Långängen finns en sammanhängande bebyggelse som är byggd i början av 1950-talet. Arkitekt är Ragnar Dahlberg. Idag finns både hyresrättslägenheter och bostadsrättslägenheter i området.

I området finns totalt 870 lägenheter i flerbostadshus. Av dessa äger Familjebostäder 501 stycken. Familjebostäders bestånd som är i fokus för denna studie består av hälften ettor, resten är tvåor och treor. Punktvisa renoveringar har genomförts under 1985-95 i området, men området som helhet är eftersatt och nu i behov av en mer allomfattande översyn.

Figur 1. Vänster: Bild över området Långängen i Göteborg. Höger: Lokalisering i staden. Källa: eniro.se och openstreetmap.org

Syfte

Studiens syfte var att få ökad kunskap om boendekvaliteter i bebyggelse från folkhemsperioden utifrån ett hyresgästperspektiv; att samla information om hur hyresgäster värderar sitt boende, hur de ser på sin närmiljö och sin lägenhet, samt hur de tänker kring framtida renoveringar. Syftet var också att få underlag för en efterföljande delstudie med gåturmetod i bostadsområdet och för fördjupade fokusintervjuer med de boende. Studien utgör därmed en grund för det fortsatta arbetet med "Fördjupad boendialog i Långängen".

2. Metod och genomförande

Under hösten 2012 genomfördes en enkätundersökning bland de boende i Familjebostäders bostadsbestånd i området Långängen.

Enkätens utformning

Enkäten som omfattade 8 sidor hade frågor uppdelade på 6 områden; bakgrundsfrågor, välmående och hälsa, livsföring, ekonomi, bostadsområdet, lägenheten och slutligen inflytande och samverkan. Alla enkätfrågor finns i bilaga A. Majoriteten av frågorna var flervalsfrågor med likertskalor¹ eller svarsalternativ att kryssa för. Öppna frågor förekom också där det gavs möjlighet för respondenten att själv skriva sitt svar i form av text. På två frågor gavs svar genom att göra markering på en kartbild.

På enkätens framsida gavs information om studiens syfte och ansvariga samt kontaktuppgifter till ansvarig projektledare. Där informerades också om de presentkort, 50 st á 100 kr, som skulle lottas ut bland de som skickat in en ifylld enkät. Enkäten skickades ut tillsammans med ett förfrankerat svarskuvert. Utskicket postades den 25 oktober 2012 till samtliga 496 hushåll i familjebostäders bestånd i Långängen. Adressat var den eller de personer som stod på hyreskontraktet. Efter det första utskicket kom 21 enkätbrev åter till avsändaren på grund av felaktig adress, flytt utan adressändring eller liknade. Efter detta bortfall återstod 475 hushåll. Ett tackkort med påminnelse skickades till samtliga den 7 november. Den 28 november skickades ytterligare en påminnelse ut enbart till de som ännu inte svarat. Denna påminnelse innehöll även en ny enkät och ett nytt svarskuvert. Efter två påminnelser hade 221 enkäter inkommit, vilket gav en svarsfrekvens på 46,5 procent.

¹ En likertskala mäter attityder och beteenden med hjälp av svarsalternativ som sträcker sig från den ena ytterligheten till den andra, till exempel från "mycket missnöjd" till "mycket nöjd".

Respondenter

De som svarade på enkäten var i åldern 21 till 92 år, med en medelålder på 43 år; 60 procent var kvinnor och 39 procent män. Hälften hade bott i Långängen i 1-5 år. Den vanligaste sysselsättningen var att vara anställd (52,1 %) följt av pensionär (17,6 %) och student (14,2 %). Vad gäller utbildningsnivå hade nära hälften (43,1%) högskole-/universitetsutbildning. På frågan vilket språk man talade hemma uppgav en majoritet (77,5%) att man talade svenska. Mer beskrivande data om respondenterna finns i diagram 1 till 4 nedan.

Resultatsammanställning och analys

Enkätsvaren har analyserats genom framtagande av frekvenstabeller och medelvärden för samtliga svar med hjälp av programvaran SPSS. Svaren på de öppna frågorna har analyserats genom en förenklad kvalitativ tematisk analys där alla svar lästs igenom ett flertal gånger för att sedan delas in under teman. Dessa teman representerar grupperingar av svar som var vanligt förekommande.

En regressionsanalys genomfördes, även denna med hjälp av SPSS, för att undersöka sambandet mellan trivsel med lägenheten i stort och enskilda aspekter av lägenheten. Detta för att få en förståelse för vilka kvaliteter i lägenhetens som är viktiga för att man ska trivas och ha en positiv inställning till lägenheten och boendet. Något förenklat uttryckt ger analysen svar på vad det är som skapar trivsel och en positiv syn på sitt boende.

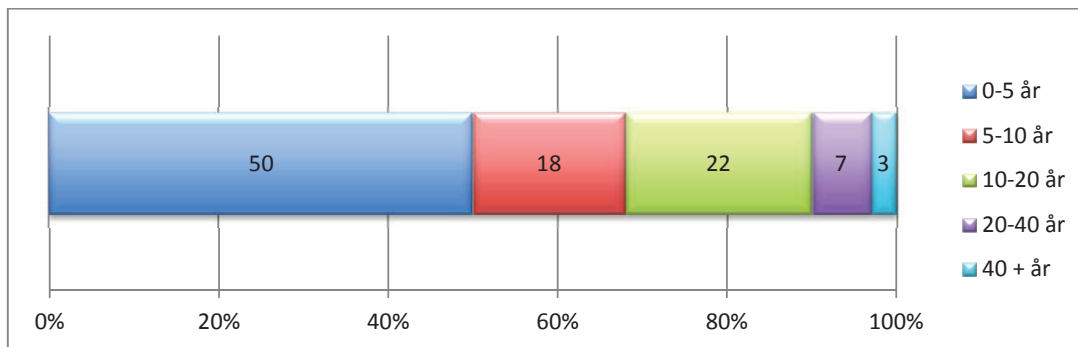

Diagram 1. Boendetid

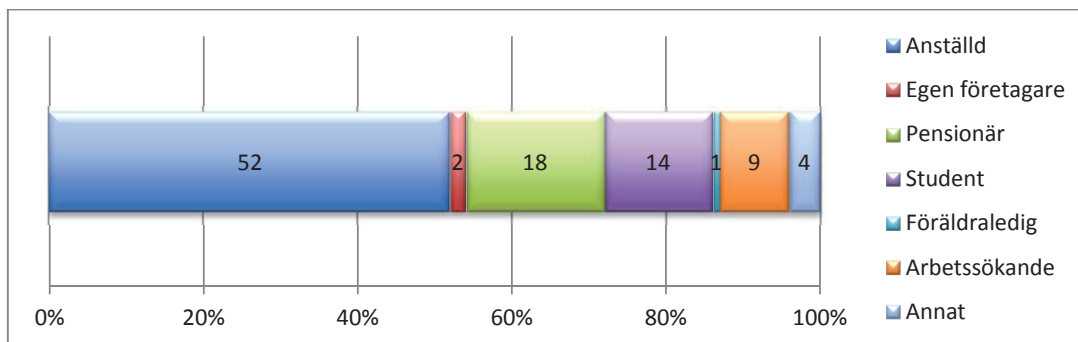

Diagram 2. Sysselsättning

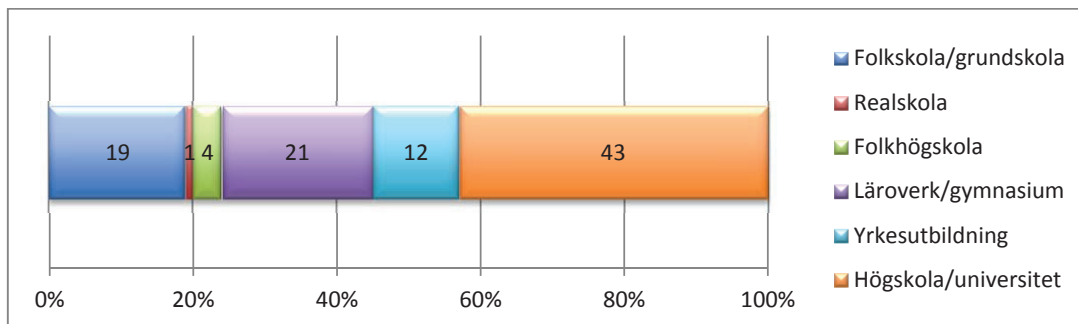

Diagram 3. Utbildningsnivå

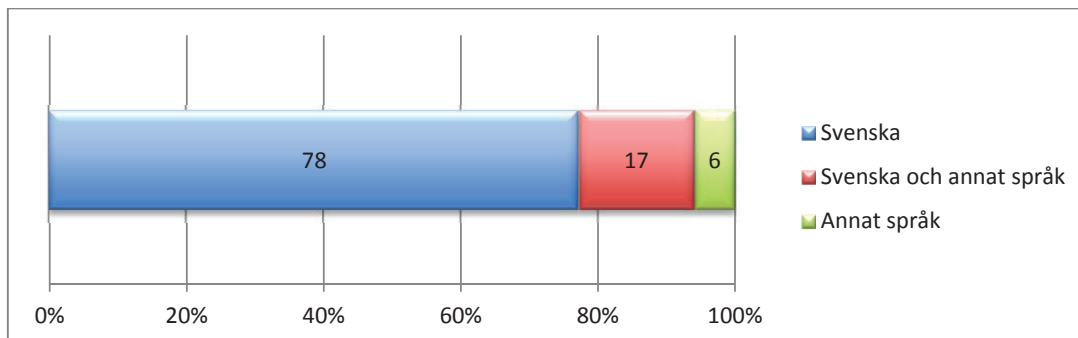

Diagram 4. Språk som talas hemma

3. Resultat

Välmående, livsstil och ekonomi

Välmående

En uppsättning med 9 frågor handlade om välmående och hälsa. Hur svaren fördelade sig på dessa frågor återfinns i diagram 5. Som diagrammet visar ligger svaren i ganska stor utsträckning på skalans mittpunkt (3) vilket representerar ett varken-eller svar, att varken vara missnöjd eller nöjd. Totalt sett har en majoritet ändå svarat att de är åtminstone något, om inte mycket nöjda med de olika aspekterna av sin livssituation.

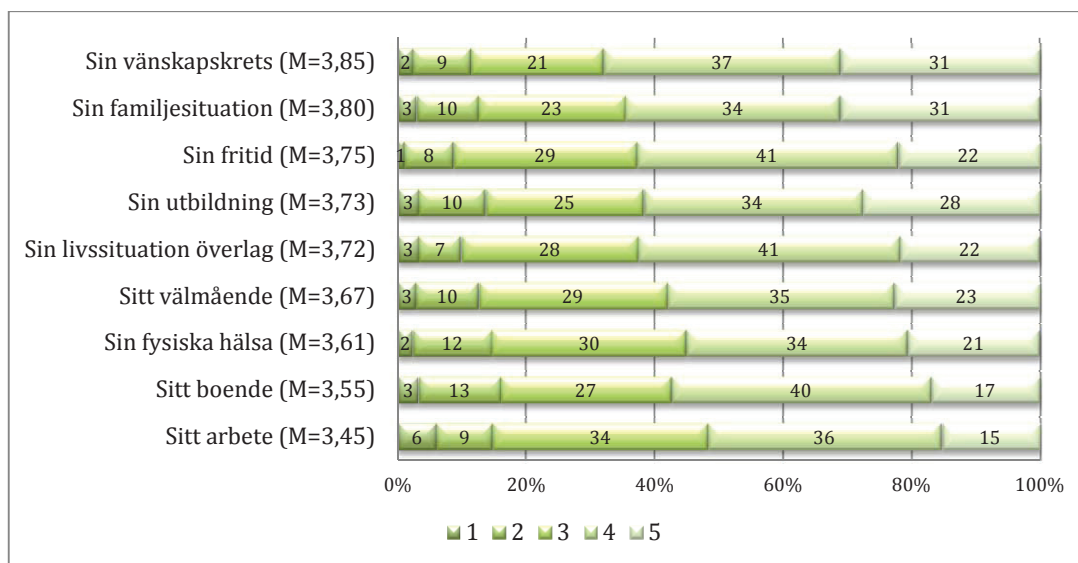

Diagram 5. Välmående: Nöjdhet med olika aspekter av sin livssituation.

Frekvenser för hur nöjd man är med de olika aspekterna av ens livssituation. Svarsalternativen på skalan "Mycket missnöjd" (1) till "Mycket nöjd" (5). Sortering efter medelvärde (M) med det högsta medelvärdet överst. Siffrorna på staplarna motsvarar andel av svar i procent.

Livsstil

För att få en bild av boendes levnadsvanor och livsstil fanns en samling påståenden rörande olika fritidssysselsättningar. Svaren kryssades för hur ofta de olika aktiviteterna utfördes. I diagram 6 visas frekvenser för svar på de olika frågorna som handlade om fritidssysselsättning. Diagrammet visar exempelvis att en majoritet använder dator varje dag, men att 14 procent aldrig använder dator. Utläsas kan också att drygt hälften idrottar

eller motionerar varje vecka medan 10 procent aldrig gör det. Andligt utövande av något slag utövad av knappt hälften åtminstone någon gång per månad, medan den största hälften (55 %) aldrig gör det. Naturen och kulturen är precis lika populär som fritidssysselsättning hos respondenterna. Se vidare i diagram 6 för hur ofta olika fritidsaktiviteter utövas.

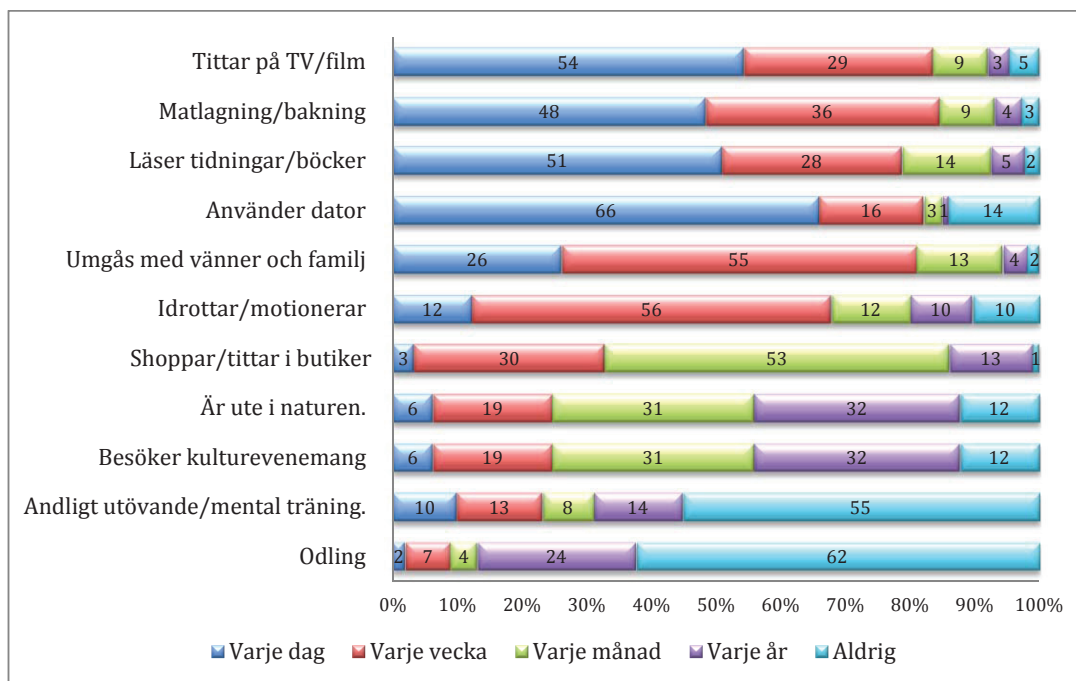

Diagram 6. Fritidsaktiviteter. Siffrorna på staplarna motsvarar andel av svar i procent.

Ekonomi

Ekonomiska förhållanden undersöktes med frågor om hur den egna ekonomiska situationen upplevs. Tre frågor berörde dels hur väl utgifter och inkomster går ihop, dels hur nöjd man är med sin ekonomiska standard och slutligen hur svårt det skulle vara att betala en oväntad räkning på 20 000 kronor. Hur svaren fördelats på dessa återfinns i diagram 7.

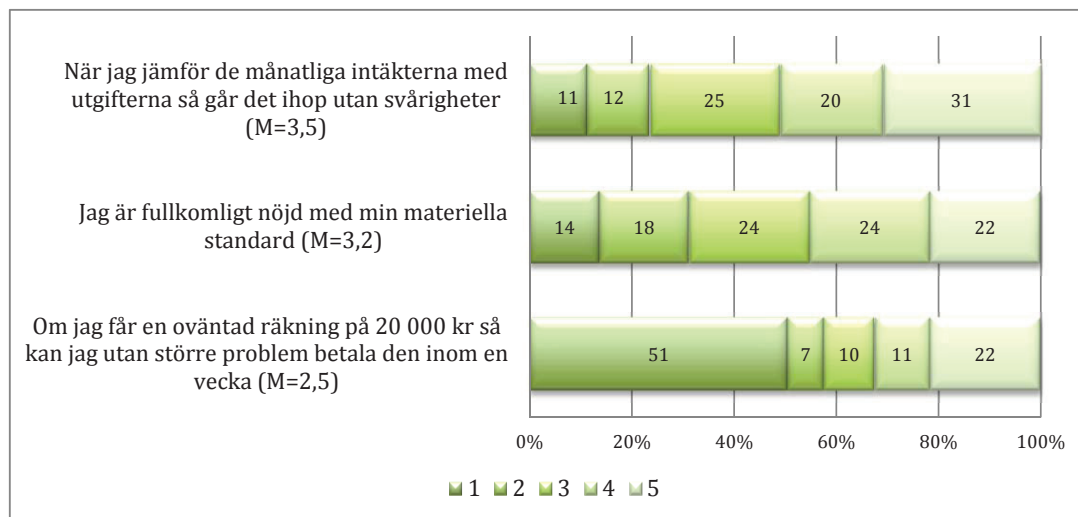

Diagram 7. Upplevelsen av den egna ekonomiska situationen. Svarsalternativ på skalan från "Stämmer inte alls" (1) till "Stämmer mycket väl" (5). Siffrorna på staplarna motsvarar andel av svar i procent.

Resultatet visar att över 50 procent skulle ha svårt att betala en oväntad räkning på 20 000 kronor. Dryga 50 procent har inga större problem att få månadens utgifter och intäkter att gå ihop. Mer svårt att få utgifter och intäkter att gå ihop upplever 25 %, medan det upplevs som varken särskilt svårt eller särskilt lätt för 25 procent.

Bostadsområdet

Inställning till olika yttre kvaliteter i Långängen

Vad gäller de frågor som berör olika aspekter av bostadsområdet och hur nöjd man är med dessa märks några aspekter av området Långängen som de boende uppskattar mer, men även aspekter som boende inte tycks vara lika nöjda med. Diagram 8 visar att alla aspekter av området har en majoritet skattat att de är åtminstone något nöjda. Alla medelvärden ligger dessutom över skalans mittpunkt (3) som representerar varken-nöjd-eller-missnöjd-svaret. Kollektivtrafiken och tillgången till torg och öppna platser hör till de aspekter flest är mest nöjda med. Tryggheten kvällar och nätter hör till det som flest är minst nöjda med. Där har nära en tredjedel svarat att de är åtminstone något missnöjda. Alla aspekter som skattades och fördelningen av svar återfinns i diagram 8.

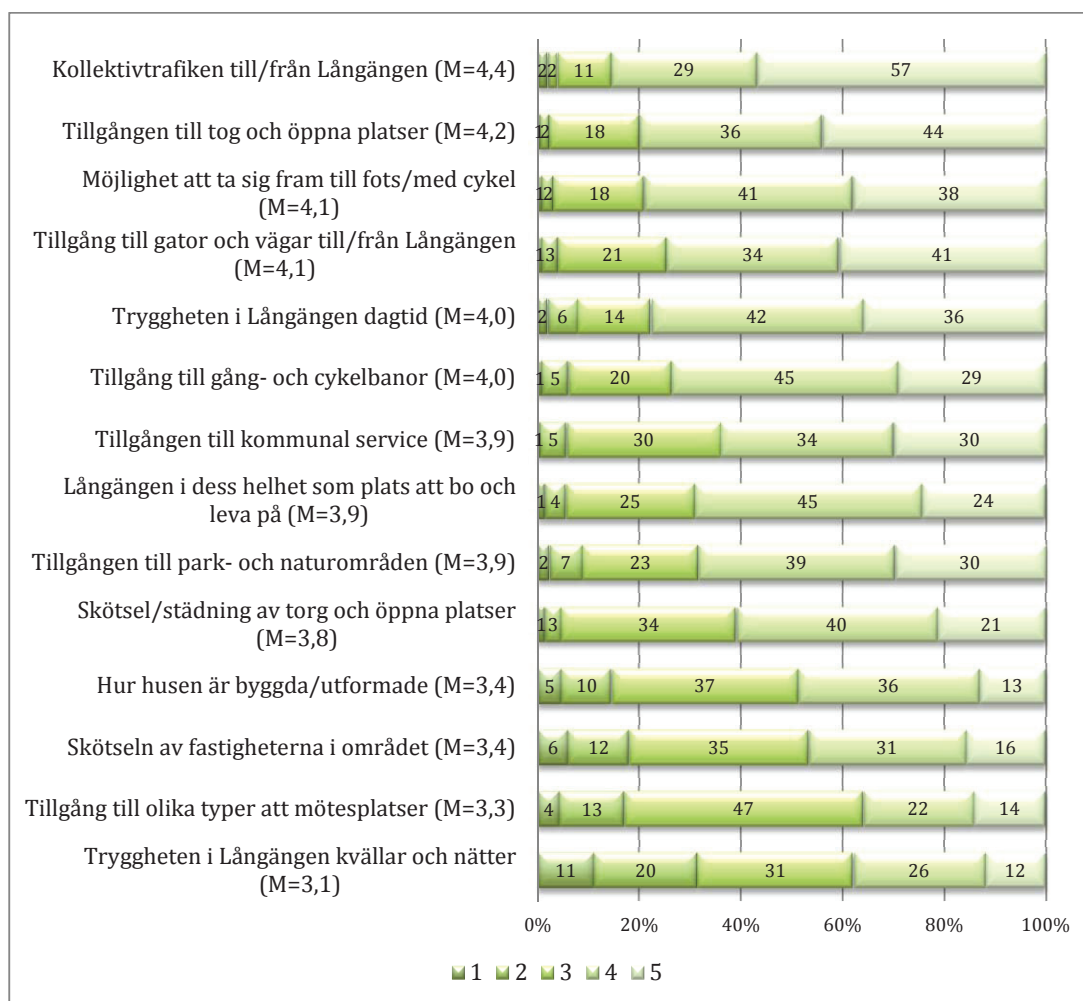

Diagram 8. Nöjdhet med olika aspekter av området Långängen. Svartalernativ på skalan från "inte alls nöjd" (1) till "Mycket nöjd" (5). Sortering efter medelvärde (M) med det högsta medelvärdet överst.

Trygghet och trivsel

I enkäten fanns en sida där respondenten ombads göra markeringar i form av inringningar på två likadana kartor över Långängen. På den ena kartan ombads de märka ut de platser där de dels trivs särskilt bra, och på den andra kartan platser där de trivs mindre bra och känner sig särskilt otrygga. Utifrån markeringarna i enkäterna skapades två värmekartor. Se bild 2 och bild 3.

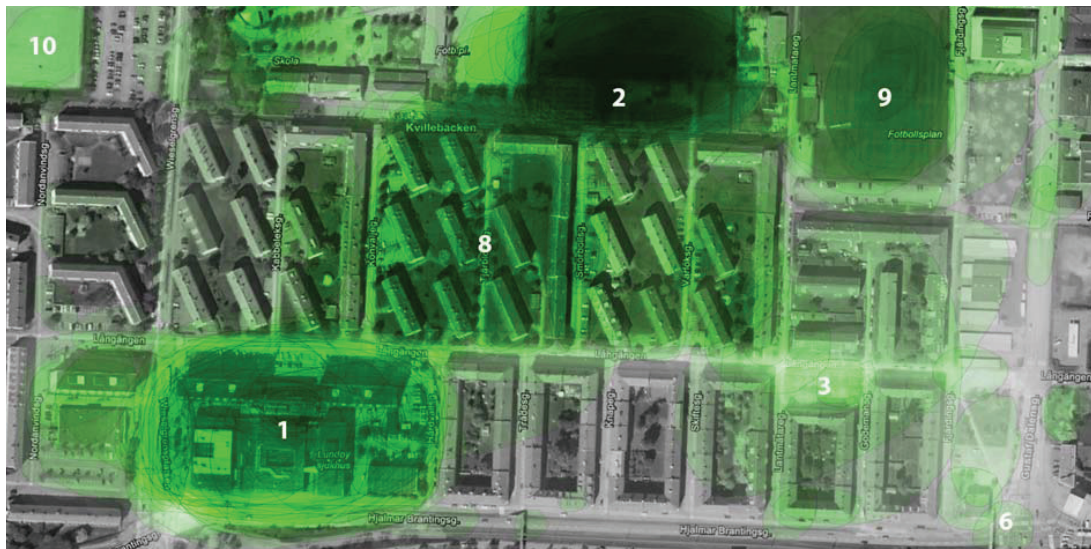

Bild 2. Värme-karta över Långängen som illustrerar platser där respondenterna trivs särskilt bra.

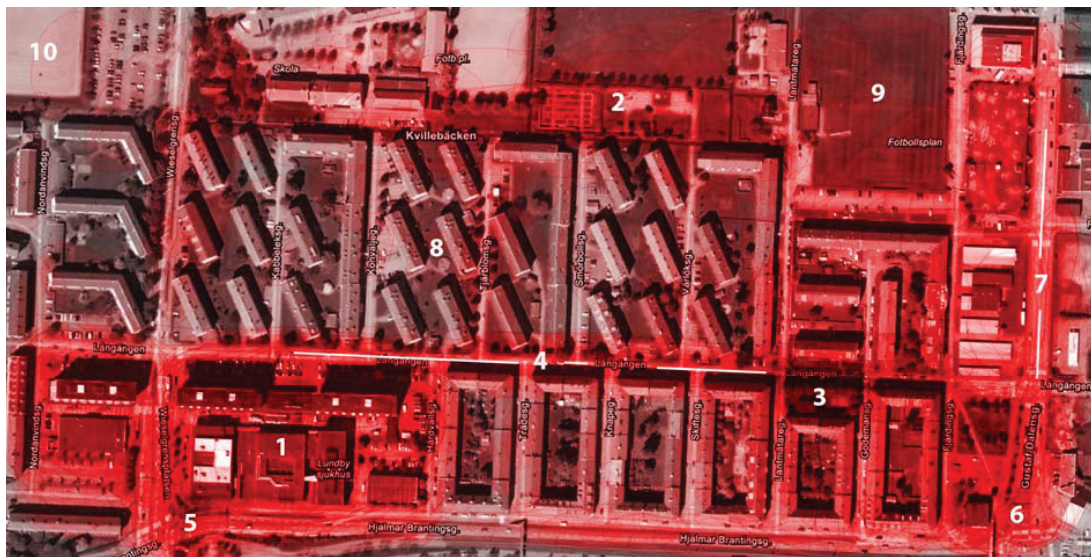

Bild 3. Värme-karta över Långängen som illustrerar platser där respondenterna inte trivs och känner sig otrygga.

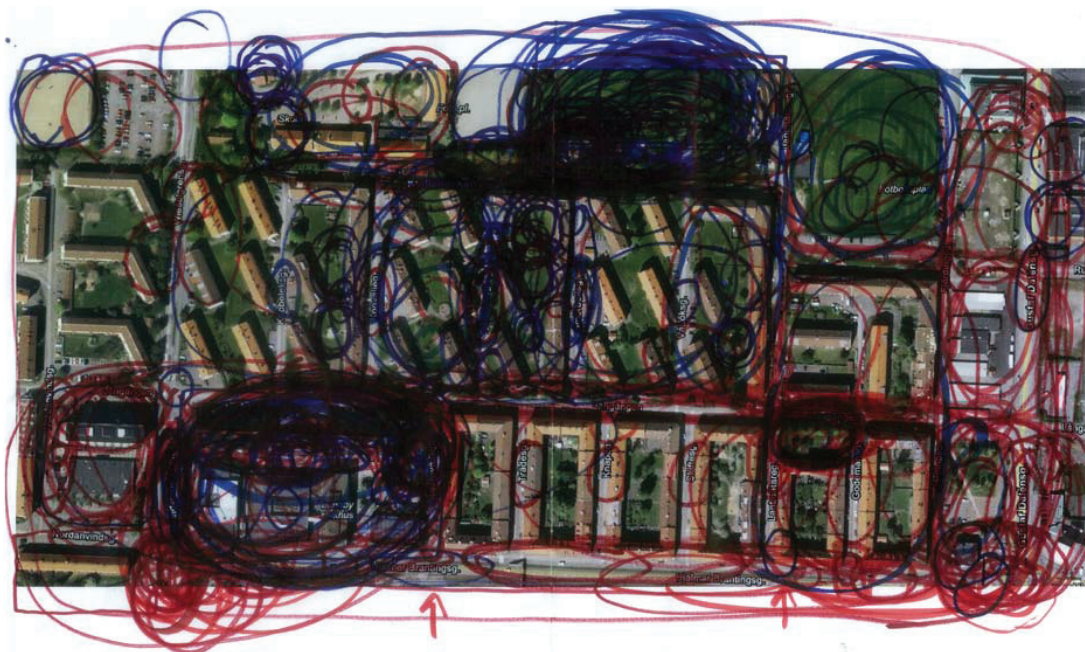

Bild 4. Karta över Långängen där respondenterna ringat in där de trivs särskilt bra med blått och där de inte trivs och känner sig otrygga med rött.

Kartorna visar att området kring Wieselgrensplatsen (markering 1) är både en plats att trivas på men också en plats där många inte trivs och känner sig otrygga. Även det lilla parkområdet norr om Kvillebäcken (markering 2) har denna dubbelhet av att både vara betraktat som trivsamt men också som inte så trivsamt. Den lilla park som finns vid korsningen av Långängen och Lantmätaregatan (markering 3) har även den bedömts som både trivsam och otrivsam, men här tycks de som bedömt den som inte trivsam och otrygg vara i majoritet. Även längs med hela gatan Långängen har markeringar gjorts på kartan för otrivsel och otrygghet (markering 4).

Andra platser som tycks upplevas som otrivsamma och otrygga är dels den gångtunnel som går från spårvagnshållplatsen (Wieselgrensplatsen) och till Wieselgrensplatsen (markering 5), och dels vägen från spårvagnshållplatsen Vågmästareplatsen i närheten av Gustaf Daléngsgatan (markering 6). Även längs med Gustaf Daléngsgatan (markering 7) tyder markeringar på att det känns otrivsamt och otryggt.

Områden som upplevs som trivsamma inkluderar de små gröna ytorna som finns mellan husen, exempelvis i kvarteret mellan Konvaljegatan och Tjärblomsgatan (markering 8). Parken norr om Kvillebäcken som nämns tidigare (markering 2) är övervägande

markerad som en trivsamt plats. Andra platser som upplevs som övervägande trivsamma är fotbollsplanen (markering 9) och området i anslutning till skolan (markering 10).

Flera kommentarer hade gjorts i kanten, vid sidan om kartorna. Något som flera skrivit är att det inte känns otryggt på dagen utan bara på kvällar och nätter. En annan vanlig kommentar är att det är mörkt på vissa gator och att belysningen är bristfällig.

Samhällsklimat

Samhällsklimatet i Långängen fick bedömas av respondenterna i fyra frågor. Hur respondenterna svarade på dessa frågor återges i diagram 9. Typiskt sett hamnade svaren företrädesvis på och kring skalans mittpunkt för dessa frågor. För en av de negativt riktade frågorna, om Långängen är segregat, är det en dryg fjärdedel (20,8%) som tycker att det stämmer i alla fall något. På den andra negativt riktade frågan, om det finns mycket konflikter mellan invånare, är det 5,3 procent som tycker att det stämmer åtminstone till viss grad, medan majoriteten svarat på skalans två nedre steg, vilket innebär att man inte anser att påståendet stämmer särskilt väl eller inte alls.

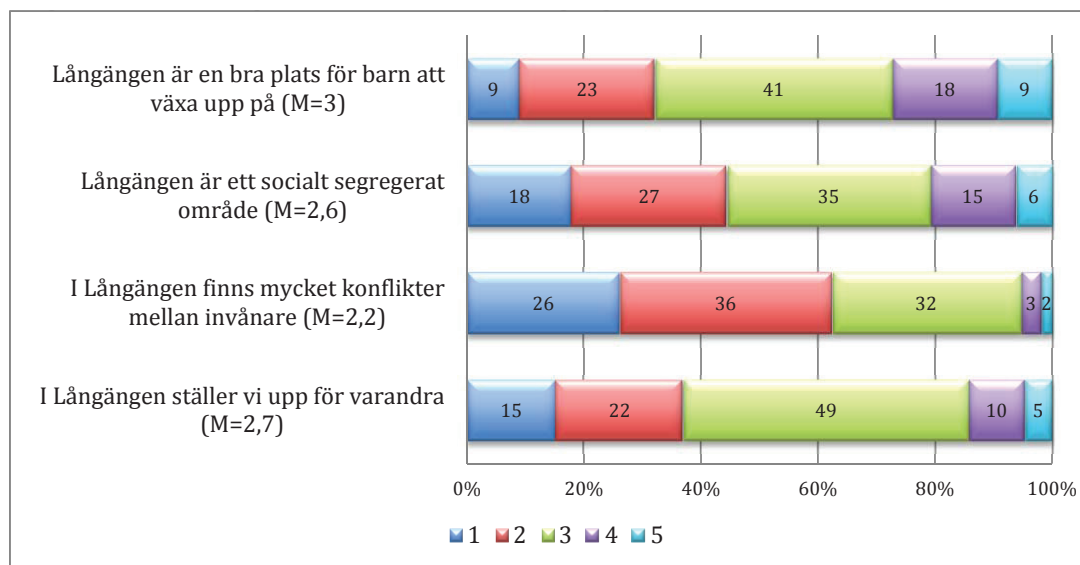

Diagram 9. Bedömning av samhällsklimatet i Långängen. Svarsalternativ på skalan från "Stämmer inte alls" (1) till "Stämmer mycket väl" (5). Siffrorna på staplarna motsvarar andel av svar i procent.

Satsningar i området

För att få en bild över vilka satsningar som boende tycker skulle vara viktiga fanns en uppsättning aspekter som respondenterna fick bedöma på en skala från inte alls viktig till mycket viktig att satsa på. En summering av svaren finns nedan i diagram 10.

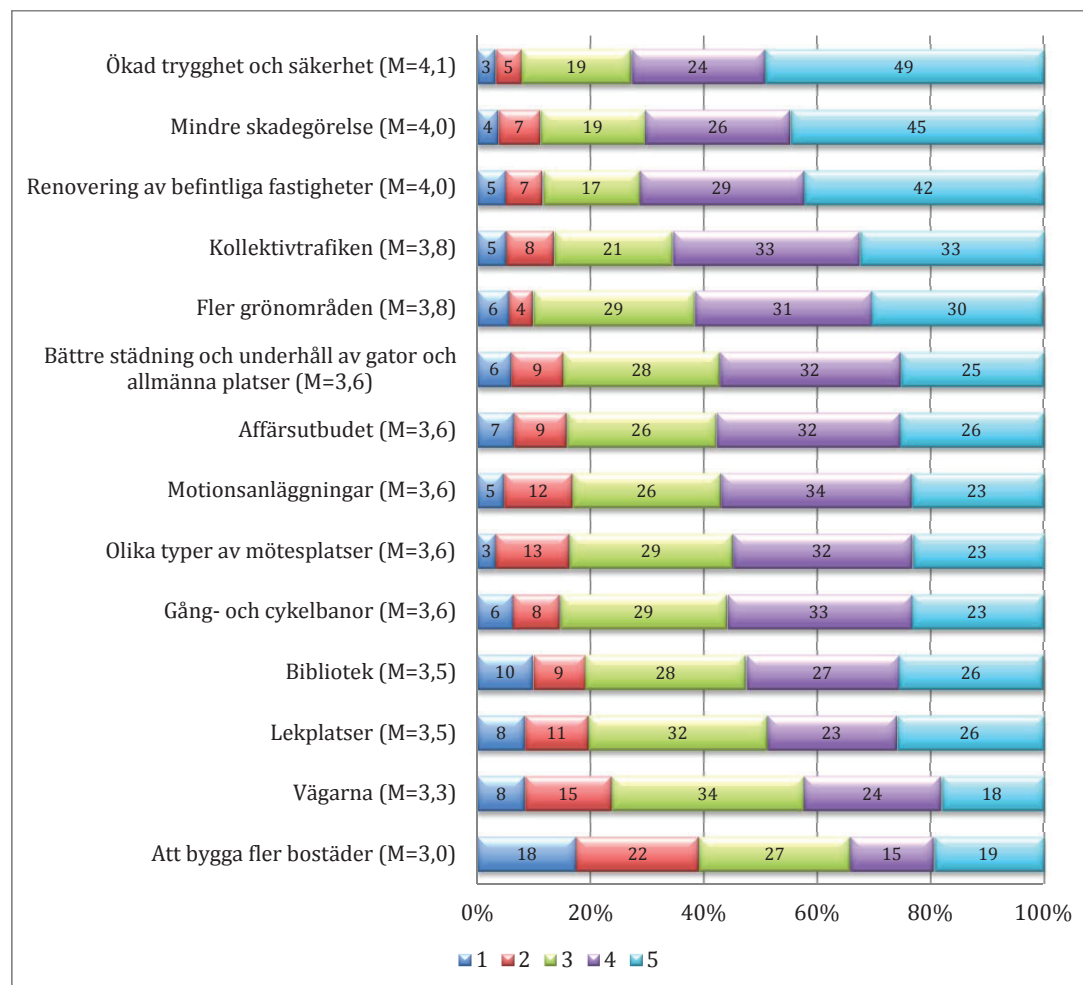

Diagram 10. Satsningar i Långängen och bedömning av hur viktiga de är. det högsta medelvärdet överst. Siffrorna på staplarna motsvarar andel av svar i procent.

Diagram 9 visar att de flesta satsningar har av en majoritet bedömts som i viss mån viktiga att satsa på. Bara vad gäller lekplatser, vägar och att bygga fler bostäder är det en majoritet som inte tycker det är viktigt eller ställer sig neutrala. Alla satsningar har ett medelvärde på eller över skalans mittpunkt (3). De satsningar som är mest önskvärda vad gäller området är ökad trygghet och säkerhet, Mindre skadegörelse, renovering av befintliga fastigheter samt satsning på kollektivtrafik. Trots att kollektivtrafiken skattades som något många är nöjda med så är det också en av de saker som många skattar som viktigt att det satsas på.

Under frågan om satsningar i Långängen fanns en öppen fråga där respondenterna fick svara på om det fanns andra satsningar de tycker är viktiga i Långängen, utöver de som angetts. De vanligaste svaren här, av de 31 respondenter (14 %) som vald att skriva, var satsningar på möjlighet till återvinning och förbättrad belysning. Tabell 1 ger exempel på kommentarer som rör återvinning och belysning i Långängen.

Tabell 1. Andra satsningar som skulle vara viktiga i området Långängen

Tema	Exemplifierande citat
Återvinningsstationer	Närmare till återvinningen Möjlighet att leva miljövänligt - t.ex. bättre tillgång till återvinningsstationer.
Belysning	Fler lampor runt parker och mörka delar av Långängen. Belysningen på gatorna. Lampor oftast trasiga... :(Mer gatubelysning runt parker, blir väldigt mörkt. Mer ljus. Undvika mörka prång och tunnlar om möjligt.

Lägenheten

Inställning till olika kvaliteter i den egna lägenheten

Liknande sammanställning i frekvenstabeller och medelvärden gjordes för de påståenden i enkäten som rörde den egna lägenheten. En redovisning för alla aspekter och hur svaren fördelat sig återfinns i diagram 10. Det naturliga ljusinsläppet är en av de saker som boende är mest nöjda med. Temperaturen sommartid skattas också av en majoritet som man åtminstone i viss utsträckning är nöjd med. Ljudisolering, förvaring för kläder och temperaturen vintertid är de saker som boende är minst nöjda med. Köksinredningen skattas också i medeltal som något man är något mindre nöjd med, även om hälften av respondenterna skattar att man är nöjd så är 30 procent varken nöjd eller missnöjd och 40 procent är i viss mån inte nöjda med köksinredningen.

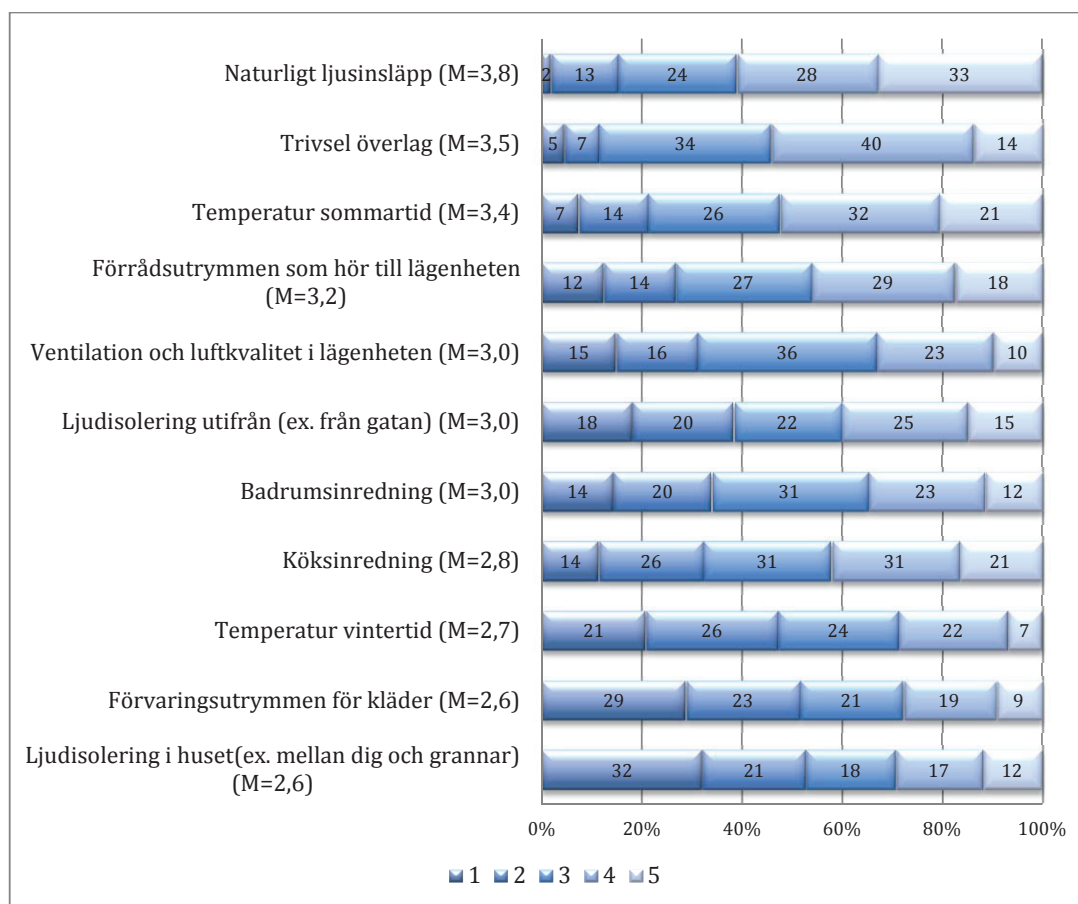

Diagram 11. Nöjdhet med olika aspekter av den egna lägenheten. Svarsalternativ på skalan från "inte alls nöjd" (1) till "Mycket nöjd" (5). Sortering efter medelvärde(M) med det högsta medelvärdet överst. Siffrorna på staplarna motsvarar andel av svar i procent.

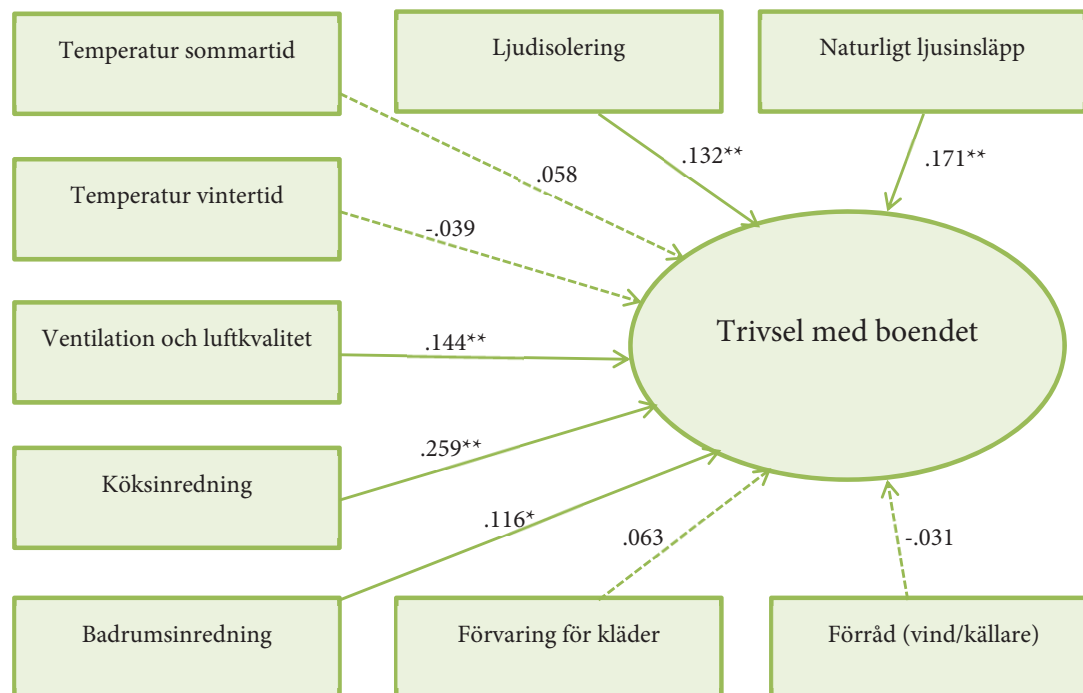
Vad påverkar den allmänna trivseln?

För att få en ökad förståelse för vilka aspekter av lägenheten som spelar roll för inställningen till densamma, användes regressionsanalys. Till att börja med skapades ett index för trivsel och inställning till lägenheten. Fyra påståenden ingick i detta index; jag trivs bra i min lägenhet, lägenhetens standard är bra, jag känner mig stolt över min lägenhet, jag känner mig stolt över huset (Cronbachs $\alpha = .87$). Indexet användes som beroendevariabel i regressionsanalysen. Som oberoende variabler användes de påståenden som rörde hur nöjd man är med olika aspekter av lägenheten (se diagram 11). Frågorna om ljudisolering i huset respektive utifrån slogs ihop till en variabel (Cronbachs $\alpha = .78$). Påståendet "trivsel överlag" uteslöts eftersom det konceptuellt var mer generellt och liknade beroendevariabeln. Resultatet för analysen återfinns i tabell 2 samt i figur 1.

Tabell 2. Regressionsanalys med index för trivsel med det egna boendet som beroende variabel.

^a Se figur 1 för de olika variablerna som ingår i analysen samt deras beta-koefficienter.

	N	R	R2	Justerat R2	Sig.
Hela modellen ^a	207	.768	.589	.570	.000

Figur 1. Resultat av regressionsanalys. Hur nöjdhet med olika aspekter av lägenheten kan predicera trivsel med boendet. Med ostandardiserade beta-koefficienter.

**p<.01, *p<.05, Justerat R2=.57. Icke-signifikanta variabler har streckade pilar.

Den variabel som enligt regressionsanalysen har störst inflytande över hur väl man trivs med sitt boende är hur nöjd man är med köksinredningen. Naturligt ljusinsläpp samt ventilation och luftkvalitet har också relativt stort inflytande. De variabler som inte har signifikant påverkan är temperaturen både sommar och vinter, förvaring för kläder, samt förråd.

Satsningar i lägenheten

Även för lägenheten fick respondenterna svara på hur viktigt det var med olika tänkbara satsningar. I diagram 12 finns resultatet för alla föreslagna satsningar.

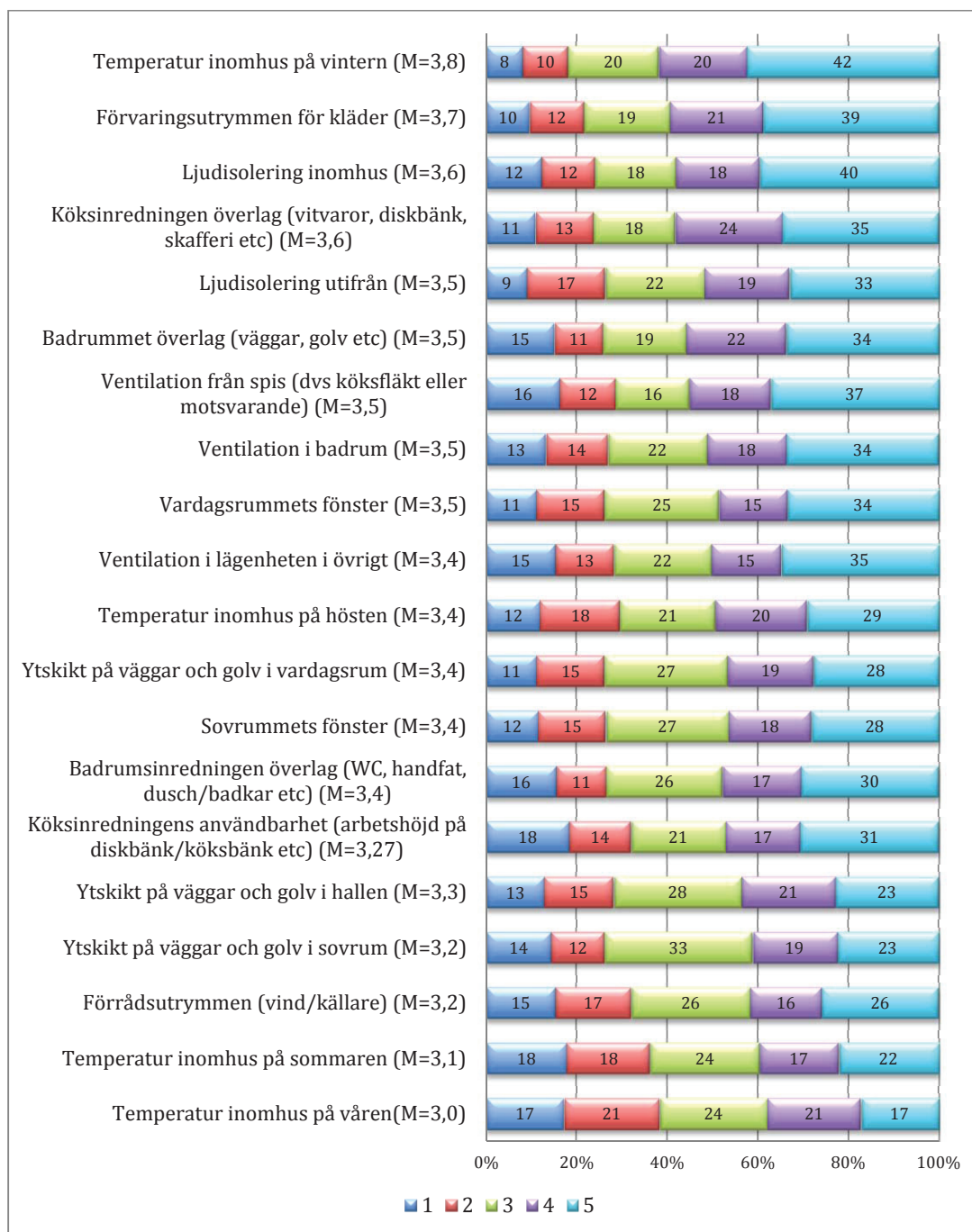

Diagram 12. Satsningar i lägenheten och hur viktiga de är.

Svarsalternativ på skalan från "inte alls viktigt" (1) till "Mycket viktigt" (5). Sortering efter medelvärde (M) med det högsta medelvärdet överst. Siffrorna på staplarna motsvarar andel av svar i procent.

Enkäten visar på en rad områden som boende skattar som viktiga att satsa på vad gäller lägenheten. Alla skattade aspekter har i medeltal hamnat på skalans mittpunkt (3) eller högre. Bland de aspekter som bedömdes, skattades temperatur vintertid, förvaring för kläder, ljudisolering och köksinredning i medeltal som mer viktiga än övriga. Även ljudisolering utifrån, badrummet, ventilation från spis och i badrum är aspekter som en majoritet skattar som åtminstone i viss grad viktiga att satsa på. Mindre viktigt tycks det vara att satsa på temperaturen vår och sommar, förrådsutrymmen samt ytskikt i sovrum och hall.

Som komplement till de föreslagna förbättringarna som respondenterna fick värdera fanns en öppen fråga om vad annars som skulle vara viktigt att förbättra/förnya. En sammanställning av de vanligaste svaren finns i tabell 3. Svarsfrekvensen, de som valt att skriva något, var 30,8 procent på denna fråga.

I tabell 3 visar sig att tre av aspekterna som redan skattats återkommer som vanliga föreslagna övriga satsningar. Dessa är Ventilation, isolering och temperatur. Möjligen säger detta något om att flera känt det viktigt att poängtera att dessa områden är viktiga att satsa på. De övriga föreslagna satsningarna rör trapphuset, el och eluttag i lägenheten och radonhalt.

Tabell 3, del 1. Andra satsningar som anses vara viktiga

Tema	Exemplifierande citat
Trapphus/ytterdörr	Trappuppgång, Ytterdörr Trapphus, Entréer Städning av trapphus Gratis byte till säkerhetsdörr
Tvättstuga	Tvättstugan Tväggstuga el TM i lgh Tvättstugans städning Bättre tvättstuga. Bättre maskiner och torktumlare.
Ventilation	Ventilation badrum Köksfläkt
Isolering	Ljudisolering Golv och isolering Bättre isolerade fönster Ljudisolering mot trappuppgång
Temperatur	TEMPERATUR INNE Temperatur på höst/vinter Att man kan reglera innetemperaturen själv Kalla golv VÄRME

Tabell 3, del 2. Andra satsningar som anses vara viktiga

El och eluttag	Proppskåpet/elen, eluttag. Fler eluttag Elen. Proppar går ofta.
Radon	Bara radonhalten som jag vill ha bort! För mycket radon just nu. Fixa uppmätta kraftiga förhöjda strålningsvärden/ magnetfält. Mätning av radonhalten efter renov, Okt-12

Enkäten innehöll även en fråga om vilken av de nämnda satsningarna som skulle vara motiverat att betala för. På den öppna frågan hade 104 individer, 47 procent, svarat. Av dessa gav 64,4% olika förslag på som skulle vara motiverat att betala för. Dock fanns en stor grupp (27,9%) som var negativa mot att betala för satsningar i lägenheten och ytterligare en liten grupp (7,7%) uttryckte tveksamhet mot att betala för satsningar. Tabell 4 ger en sammanfattning av de vanligaste svaren på den här frågan och diagram 13 visar på fördelningen av de som gett förslag och de som var negativa eller tveksamma mot att betala för satsningar.

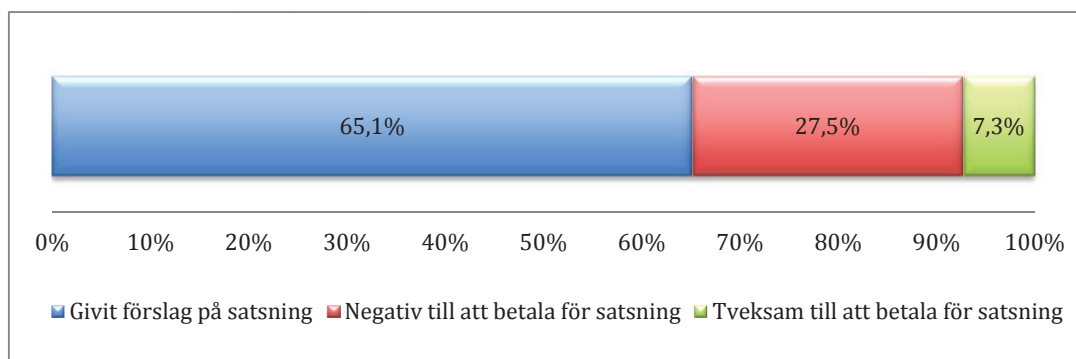

Diagram 13. Grupperade svar för frågan om vilka satsningar i lägenheten som skulle vara motiverat att betala för. (n=104)

Vad gäller diagram 13 bör noteras att frågan inte ställdes om huruvida man var positiv eller negativ till att betala för olika satsningar utan frågan handlade om vad man skulle tycka det var befogat att betala för. Dock märktes här att ganska många svarade genom att ställa sig tveksamma eller uttalat negativa till att betala för några satsningar i lägenheten överhuvudtaget. Diagram 13 är bara en sammanställning av hur många som uttryckte tveksamhet eller motstånd, jämfört med hur många som svarade på frågan utifrån vad den frågade efter, nämligen vad som skulle vara motiverat att betala för.

Tabell 4. Satsningar i lägenheten. Vilka satsningar som kan vara värda att betala för.

Tema	Exemplifierande citat
Kök	Förnyelse av köket Golv och kök. Kylskåp! Spis! Uppfräschning av köket. Vitvaror, köksinredning Köksinredning Kök och badrum
Badrum	Badrum, Kök Badrumsinredning Badrummet
Isolering	Tjockare fönster Ljudisolering Isolering Ljudisolering väggar Ljudisolering utifrån!!! Bättre fönster för ljudisolering. Ljudisolering inomhus
Temperatur	VÄRME Temperatur inomhus på vintern Reglering av temperatur.
Inget	Bara genom skattesedeln! Inga, det är väl bostadsbolagens satsningar ändå? Bott i denna lägenhet väldigt länge. Förtjänar något gratis! Inga! Inget just nu, lägenhetsfond finns. Inget, hyran är redan för hög ...anser inte att det motiverar hyreshöjning utan är underhåll

Inflytande och samverkan

En avslutande del i enkäten berörde inflytande och samverkan. Den första frågan var öppen och handlade om vad som skulle vara viktigt att ha inflytande över i området Långängen. Frågan hade besvarats av 67 respondenter. En sammanställning av svaren återfinns i tabell 5. Vanliga svar rörde grönområden och andra aspekter av den yttre miljön samt planering av nybyggnationer.

Tabell 5. Viktigt att ha inflytande över vad gäller bostadsområdet

Tema	Exemplifierande citat
Grönområden	Vad som byggs i våra grönområden Bevarande av allmänna platser och grönområden Omstrukturering av parktytor etc.
Den nära yttre miljön	Hur det ser ut runtomkring; blommor etc Vilka blommor på gården Närmiljö, såsom gård Möjlighet att odla på gården
Nybyggnation	Nybyggnationer Vart nya bostäder byggs Att det inte byggs för tätt

Två frågor berörde beslut om lägenheten. En majoritet av respondenterna uppger att de inte känner sig involverade i beslut som rör deras lägenhet. Å andra sidan är en majoritet osäker till eller negativt inställd till att bli mer engagerad i beslut som rör lägenheten. Diagram 14 visas fördelningen på svar för dessa två frågor.

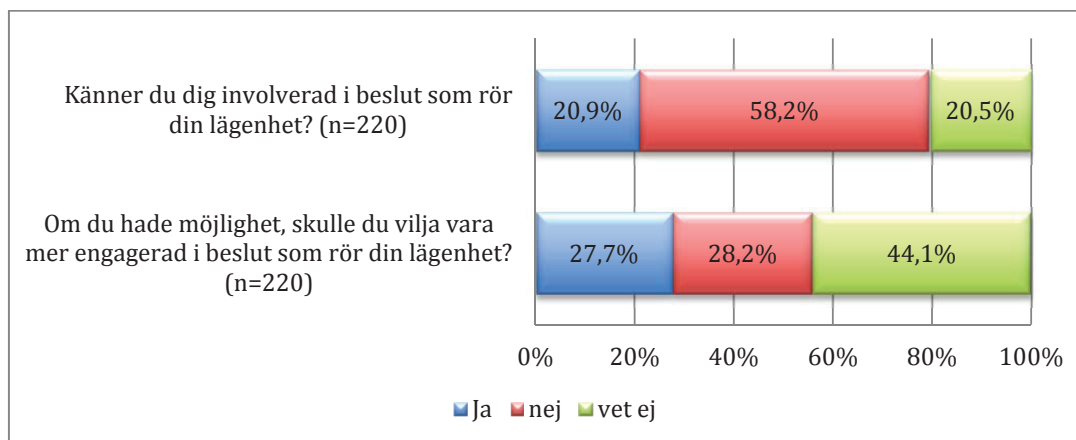

Diagram 14. Uppfattning om eget inflytande i frågor som rör den egna lägenheten

De flesta respondenter tycker att det är viktigt att boende ges inflytande i planeringsfasen inför eventuell renovering, att boende ges möjlighet att påverka, samt att det ges information om eventuell renovering till boende. Av dessa skattas information som mest viktigt. Frekvenser och medelvärden för de olika frågorna finns i diagram 15.

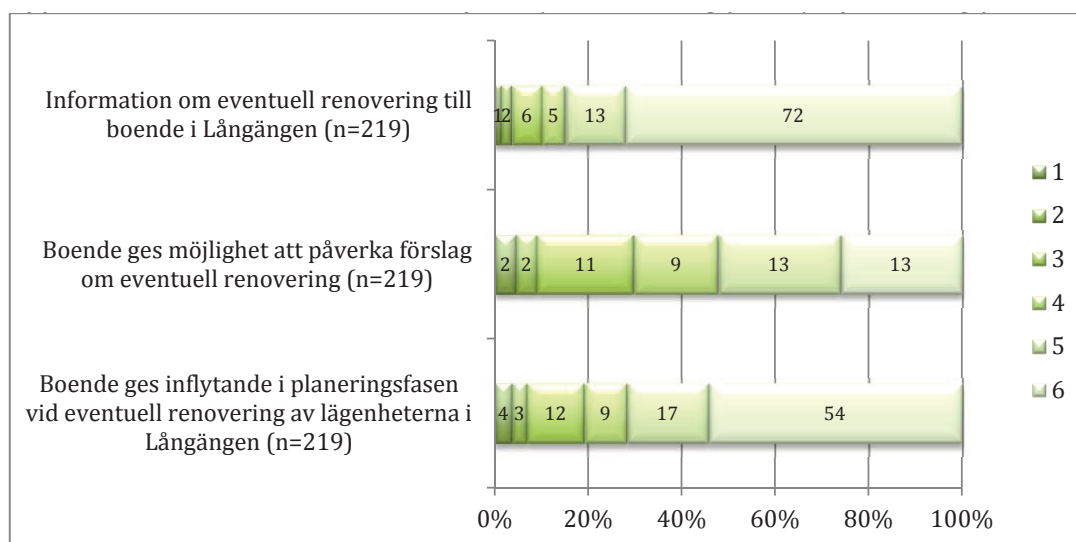

Diagram 15. Frekvenser och medelvärden för svar på frågan om hur viktigt olika saker rörande inflytande och kommunikation är. Skala från 1 (=inte alls viktigt) till 6 (=mycket viktigt). Skala från 1 (=inte alls viktigt) till 6(=mycket viktigt).

Den mest besvarade frågan av de öppna frågorna var den som handlade om vad som är viktigt att ha inflytande över vid en eventuell renovering. På den hade 135 individer (65%) gett ett svar. Bland de vanligaste svaren uttrycker att man vill ha inflytande över "allt" eller i alla fall det mesta. Det verkar mer specifikt vara viktigt att ha inflytande över den praktiska planeringen när någon ska behöva komma in i lägenheten. Kostnader och hyreshöjningar är också något som många tar upp som viktigt. Andra saker som framstår som viktigt att ha inflytande över, är att det ges möjlighet till olika val, både stilmässiga och på vilken kvalitetsnivå renoveringen ska göras. Flera nämner också bevarande av originaldetaljer. Se tabell 6 för sammanställning av teman som framkom på denna fråga och exemplifierande citat.

Tabell 6. Viktigt att ha inflytande över vid eventuell renovering

Tema	Exemplifierande citat
Allt	Allt faktiskt! Allt Allt! Inklusive kostnader och eventuella hyreshöjningar till följd av renovering Allt? Förstår inte riktigt frågan. ALLT. Det är jag som bor här.
Kostnad/hyreshöjning	Omfattningen kontra prishöjningen. Kostnader Hyreshöjning Standard på renovering och hyressättning Eventuell hyresökning Att inte hyran höjs för mycket Allt som leder till hyreshöjning. Hyran Rädd att renovering höjer hyran Att renoveringen inte medför att boende inte har råd att bo kvar
Tidsplan	Vilka tider renovering genomförs Arbetstider Tidsaspekten Tidsperiod, vill aldrig att någon ska vara här då jag inte är det! Tidpunkt. På Tjärblomsgatan får man sällan chans att planera sin tillvaro.
Prioriteringar	Vad som ska göras/prioriteras i min lägenhet. Vad som ska prioriteras först Renoveringens omfattning, nivå på standardhöjningen
Val och valmöjlighet: estetik och kvalitet	Val av inredning, köket Val av ytskikt och material Val av färg Vilka färger, material och produkter som väljs Utseende Om renoveringen är estetisk skulle jag vilja tycka till/välja. Tapetsering, målning, utseendet. Färg, material och viss inredning/layout. Standarden. Viktigt med stort urval vid val av t.ex. kök.
Bevara	Val av material, färgval, design. Tex gärna varsam ändring beträffande stil i köksinredning Varsam renovering, bevara det tidsenliga. Att man inte totalrenoverar och förstör 50-talskänslan Val av material gällande golv, kakel etc. Bevarande av originalinredning.
Ingen onödig lyx	Ingen onödig lyx för att hålla nere hyran. JA! Anser att "lyxrenoveringar" som de jag redan upplevt i Haga och Majorna är jävligt onödiga Kunna avstå från lyxrenovering. Vi vill inte ha samma utveckling som vid pennygången där lyxrenovering används som ursäkt för att chockhöja hyror... Ingen lyx, så hyran ej blir för hög

På fråga om man känner att man fått gehör från familjebostäder för önskemål och synpunkter anser en majoritet att de fått det. Se fördelningen av svar i diagram 16.

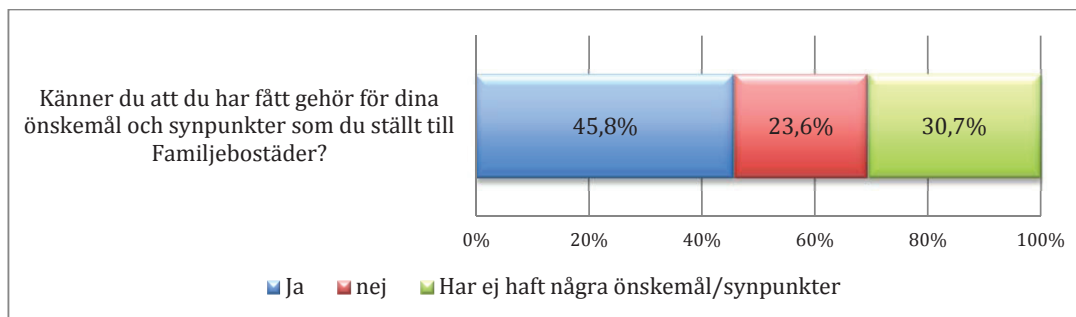

Diagram 16. Har man fått gehör för sina önskemål och synpunkter?

Övriga synpunkter

Slutligen fanns en öppen fråga där respondenterna hade möjlighet att komma med övriga synpunkter. Här hade 50 respondenter (22,6 %) valt att skriva något. De vanligaste kommentarerna finns sammanställda i tabell 7. Vissa teman är återkommande från tidigare öppna frågor, men det finns också många svar som uttrycker nöjdhet i allmänhet med boende eller med Familjebostäder, eller missnöje med de samma.

Tabell 7, del 1. Övriga synpunkter

Tema	Exemplifierande citat
Nöjd med boendet	Det hade varit trevligt med balkong. Annars är Långängen superb! Vi har världens bästa grannar. Vi har även nära till apotek, affärer, posten, konsum, sjukhus, akuten på Brämargården osv. vänlig hälsn. Hej då!
Nöjd med Familjebostäder	Trevlig personal hos Familjebostäder. Jättebra område. Bra hyresvärd.
Missnöjd mer allmänt	Allmän Nyttan har på de senaste åren försämrats på de flesta punkter. Girigheten har tagit över.
Missnöjd med Familjebostäder	Bättre service och att dom lyssnar bättre på sina kunder. Familjebostäder inte bra Man ska inte behöva vänta på bovärdarnas hjälp i veckor/ månader. Katastrof våren 2012.
Hyran	Vill bara att familjebostäder gör de åtgärder som är nödvändiga för att bibehålla standarden som är idag. Hyran är perfekt. Vill inte ha högre pga "lyxrenovering". Gör inget i onödan bara för att höja hyran! Det är bra så här, men alla kommer alltid vilja ha det bättre. Är inte positivt inställd till renovering av lägenhet eftersom det med all säkerhet innebär hyreshöjning. Är nöjd som det är. Vill ej att hyran höjs avsevärt till följd av renoveringar.

Tabell 7, del 2. Övriga synpunkter

Ventilation/Isolering/ Temperatur	Ljud- och vind/luftinsolera bättre kring fönster och dörrar så blir jag nöjd och glä Omfattande ut-dragen ombyggnad av ventilation är nyligen gjord i fastigheten och det blev inte tillfredsställande. (dragit, kallt, omöjligt att reglera luft och temperatur.) Jag fryser! Vill ha värme på vintern. Har fått nytt ventilationssystem i lägenheten men är inte alls nöjd. Alla kanaler för ventilationen är felplacerade. Det hörs från rum till rum genom alla rör! Den luft som kommer genom ventilationskanaler är kallt och känns som drag. Inte alls bra på kalla tider, vår, höst och speciellt vinter. Jag har varit utan ventilation i över 2,5 år och nu när jag fått det blåser det iskallt i lägenheten så jag måste ha en egen värmefläkt p.g.a kyla. Det drar även kallt från fönstren. MER VÄRME!
Ljudisolering mer specifikt	Funderar på att flytta eftersom lägenheten är mörk och bilarna låter så mycket utanför. Min balkong vetter mot en parkering... känns inte så bra, jag gillar frisk luft. Mycket lyhört.
Bevara	Tycker att det är mycket viktigt att området och husen renoveras försiktigt. Man bör ta vara på kvaliteter som redan finns i husen. T.ex. originalinredning i kök, skafferier, städskrubbar och klädkammare. Som ni säkert förstått så tycker jag också att det är viktigt att se torgets och bostadsområdets byggnader i ett kulturhistoriskt sammanhang. En del av husen har redan "renoverats sönder" och jag tycker att det är viktigt att det som finns kvar hanteras med omsorg. Att dom sparar dom gamla skåpen i köket! Gillar gamla kök!

6. Reflektioner och slutsatser

Utifrån genomgången av alla enkätfrågor kan några intressanta resultat lyftas fram som belyser dels respondenternas syn på sitt boende, dels tankar, farhågor och förhoppningar som berör kommande renoveringar.

Reflektioner kring bostadsområdet

Kollektivtrafiken är något som många är nöjda med, ändå är det så att det också något som hamnar högt på listan över vad som är viktigt att satsa på. Det kan kanske tyckas ganska dubbelt. En enkel korrelationsanalys visar dock att dessa två variabler inte korrelerar vilket tyder på att det inte är samma personer som är nöjda och samtidigt tycker det är mycket viktigt att satsa på kollektivtrafiken. Snarare är det så att det är många som är mycket nöjda men också många som tycker att det behövs satsas mer på kollektivtrafiken. Kollektivtrafiken är en extern faktor som bidrar till trivslen i området med det är en faktor som inte direkt kan påverkas i ett renoveringsprojekt.

Tryggheten i Långängen var en av de frågor som enkätundersökningen ville bidra till ökad kunskap kring. Resultatet fanns dels i att trygghet kvällar och nätter är något boende är mindre nöjda med, men också utpekade på kartan som enkäten innehöll. Frågan om otrygghet verkar vara kopplad till kvällar och nätter mer än dagtid, eller möjligen kopplad till belysning. Flera kommentarer rörde just belysning. Otrygghet är något som även tidigare enkätundersökningar på centrala Hisingen lyft fram, och där bl.a. gångtunneln vid Wieselgrensplatsen och Gustav Dahléns väg varit två utpekade platser som upplevs som mer otrygga. Detta stämmer överens med vad denna undersökning visar. Att belysning spelar roll för känslan av trygghet har studier inom miljöpsykologi visat (se bl.a. Haans & de Kort, 2012). Arbetet med ökad trygghet borde rimligen vara ett arbete för stadsplanerare i samråd med arkitekter och miljöpsykologer där förståelse för vad som bidrar till otrygghet undersöks och åtgärdas i varje specifikt område. Belysningen är också något som förvaltarna kan aktivt jobba med i sina bostadsområden och som kan ses över i samband med större renoveringsprojekt.

Gröna områden uppskattas av de boende; både parker i direkt anslutning till området, grönområden en bit bort och också de små plättar av grönytor som finns mellan husen. Att det finns gröna ytor mellan de parallellt placerade huskropparna är ett resultat av de ideal som styrde folkhemsperiodens byggande (Rudberg, 1987). Dessa folkhemmens ideal tycks fortfarande vara giltiga för människors trivsel. Grönområdena är viktiga att värnas om vid renovering och ombyggnad så att inte dessa förstörs.

Förbättrade möjligheter att återvinna avfall är något som flera nämner som önskvärt. Det finns ett intresse och en vilja hos flera respondenter att kunna leva miljömässigt hållbart. I samband med en större renovering i området finns det möjlighet för förvaltaren att se över återvinningsmöjligheterna i området.

Renovering av befintliga fastigheter och mindre skadegörelse är något som de boende ser som prioriterade satsningar i området. Därmed borde den planerade renoveringen av Långängen generellt välkomnas.

Reflektioner kring lägenheten

Köket tycks vara en viktig plats i lägenheten. Köket är något som ganska många tycker det är viktigt att satsa på förbättringar i, och boende är inte helt nöjda men inte heller helt onöjda med köket. Vad som ändå pekar på att det är en viktig plats i hemmet är att regressionsanalysen visar att trivseln med köket har en stark koppling till den allmänna trivseln i lägenheten. Vidare är köket ett av de områden som nämns oftast på frågan om vilka förbättringar som skulle vara motiverat att betala för. Här krävs en utökad dialog med boende för att utröna mer exakt vad i köket man inte är helt nöjd med och vilka förbättringar man vill ha. Detta också med tanke på att flera respondenter uttrycker en önskan att bevara det tidsenliga, vilket är extra framträdande i köket. Förutom att boende önskar bevara tidsenliga detaljer finns det självklart rent kulturhistoriska argument för att se till att det tidsenliga i dessa kök bevaras.

De boende tycks vara nöjda med det naturliga ljusinsläppet och även det är något som kan knytas till folkhemmets ideal. Vid en framtida renovering och eventuella bör detta tas hänsyn till och inte ändras för mycket genom t.ex. fördjupade, rakade fönsternischer som kan uppstå vid tilläggsisolering.

Ventilation, isolering och värme är tre områden, som ändå kan ses som sammankopplade, där boende inte är helt nöjda. Framförallt ljudisolering i huset skattas lågt vad gäller nöjdhet och högt vad gäller prioriterade satsningar. Vad gäller värme är det temperatur vintertid som ses som viktigt att förbättra. Ventilation, isolering och värme återkommer också på flera av de öppna frågorna. Ventilationen nämner flera att de fått förändringar gjorda med, men att de inte är nöjda med hur det blev. Kommentarer om isolering gäller både önskan om bättre ljudisolering, men också att det drar kring fönster och är kallt på höst och vinter. Både ljudisolering och ventilation/luftkvalitet hänger samman med den allmänna trivseln i lägenheten. Temperatur tycks dock inte vara avgörande för hur väl man trivs allmänt sett med boende. Kanske illustreras detta i ett citat från en av respondenterna ” Jag är nöjd med lgh och allt i den och med priset etc etc. Det enda som jag tycker är att det är kallare under vinter och när solen skiner är det för varmt i lgh men jag tycker man kan ej få allt och man ska vara nöjd och glad med sin lya.” Kanske är det så att det ändå finns en acceptans med att det är kallare på vintern, även om det är något man är missnöjd med och tycker ska förbättras? Det verkar i alla fall inte vara det som är avgörande för om man trivs eller inte.

Hyresgästinflytande vid framtida renoveringar

Att det är viktigt med både information och inflytande vid eventuella framtida renoveringar framgår tydligt av undersökningen. Dessutom är det mycket vanligt att respondenterna svarat att man vill ha inflytande över ”allt” vid en framtida renovering. Att hitta hyresgäster som är intresserade av att delta och få möjlighet att ha inflytande borde därför inte rent teoretiskt vara så svårt i Långängen. Frågan om hyresgästers möjlighet att påverka finns lagstadgad, men det har dock framkommit viss kritik mot att det i realiteten är svårt för hyresgäster att ”...motsätta sig en ombyggnad eller ens påverka vare sig utformningen eller omfattningen av den.” (Hyresgästföreningen, 2012, s. 3).

Något som behöver lyftas fram från enkätundersökningens resultat som är viktigt att ta hänsyn till vid framtida renoveringar är att det finns en stark vilja att ha inflytande över hyreshöjningar vid eventuella framtida renoveringar. Samtidigt finns ett motstånd att betala

för förbättringar och satsningar som framkom under den fråga där vi frågade efter vad som skulle vara motiverat att betala för. Om hyreshöjningar blir ett tvunget måste vid framtida renoveringar är det därför viktigt att detta kan ske på ett sätt där boende dels är delaktiga och dels får en förståelse för varför hyreshöjningar inte går att undvika.

Att få välja nivå på renoveringen är också något som många nämner som viktigt. Dessutom skriver flera att de inte önskar någon lyxrenovering. Det finns goda exempel på renoveringar där fastighetsägaren gjort det möjligt för hyresgästerna att välja olika nivåer när en renovering skulle genomföras (Westin, 2011). Utöver nivå på renovering framkommer från de boende i Långängen en vilja att ha inflytande över val som är av mer estetisk karaktär, såsom färg, material och utseende.

Ytterligare en aspekt som förtjänar en plats bland de sammanfattande reflektionerna är den del av inflytande som handlar om planering och tidsaspekten vid en eventuell framtida renovering. Flera har kommenterat att det är viktigt att ha inflytande över. Det här viktigt att inte glömma bort, om det blir allt för stort fokus på ekonomiska aspekter och hyreshöjningar. För att hyresgästernas acceptans inför en renovering ska öka behövs möjligen också en god planering och ett effektivt arbete, där hyresgästerna har möjlighet att planera sin vardag runt renoveringen den tid det pågår.

Slutsatser och rekommendationer

Studien har gett ökad kunskap om boendekvaliteter utifrån ett hyresgästperspektiv i bebyggelse från folkhemsperioden genom en enkätstudie i bostadsområdet Långängen i Göteborg.

När det gäller närmiljön så är kollektivtrafiken, grönområden, trygghet de viktigaste faktorerna som bidrar till att de boende är nöjda samtidigt som det finns önskemål om renovering av befintliga fastigheter, mindre skadegörelse och bättre möjlighet till återvinning.

Inne i lägenheten är det köket som tycks vara den avgörande faktorn huruvida man trivs med sitt boende. De boende tycks också vara nöjda med det naturliga ljusinsläppet. Aspekter som man är minst nöjda med och som är satsningar som prioriteras högt vid en framtida renovering är ventilation, isolering och värme.

Inför framtida renoveringar är anses det vara viktigt med både information och inflytande. Framförallt önskar de boende inflytande över hyreshöjningar men samtidigt finns det ett visst motstånd att betala för förbättringar. Att välja nivån på renovering anses som viktigt liksom ha få inflytande över mer estetiska aspekter (färg, material, utseende). En annan viktig aspekt som lyfts fram av de boende är tidsaspekten och att få inflytande över planeringen.

Några rekommendationer för bostadsförvaltaren inför framtida renoveringar:

- Se över belysningen i området ur ett trygghetsperspektiv
- Värna om grönområden
- Se över möjligheterna för återvinning i området
- Köket är en viktig plats i köket och satsa därför på att få en förståelse om vilka förbättringsbehov och önskemål som finns från hyresgästernas sida
- Förbättring av framförallt inomhustemperaturen vintertid anses som viktigt
- Värna om det naturliga ljusinsläppet i lägenheterna
- Om hyreshöjningar blir ett tvunget måste är det viktigt att detta kan ske på ett sätt där boende dels är delaktiga och dels får en förståelse för varför hyreshöjningar inte går att undvika
- Tillåt val av olika renoveringsnivåer och estetiska val
- Planera och informera i god tid om renoveringsprocessen så att hyresgästerna kan planera sin vardag

Avslutningsvis hoppas vi att den här studien bidrar med kunskap som kan vara värdefull när renoveringsåtgärder med större ingrepp planeras i andra flerbostadshus från folkhemsperioden.

5. Referenser

Haans, A. & de Kort, Y.A.W. (2012). Light distribution in dynamic street lighting: Two experimental studies on its effect on perceived safety, prospect, concealment, and escape. *Journal of Environmental Psychology*, 32, (242-252).

Hyresgästföreningen (2012). *Ombyggnad, en kartläggning och förslag till förändringar*.

Rudberg, E. (1987). Folkhemmets bostäder – en svensk modell. I C. Engfors (Red.). *Folkhemmets bostäder 1940-1960* (s. 9-23). Stockholm: ArkitekturMuseet.

Westin, S. (2011). "...men vart ska ni då ta vägen?". *Ombyggnation ur hyresgästernas perspektiv*. Arbetsrapport/Working Paper No. 57, Institutet för bostads- och urbanforskning, Uppsala universitet.

Bilaga A

Enkätens upplägg: Frågor och svarsalternativ

Område/fråga	Svarsalternativ/skala
A. Bakgrundsfrågor:	
1. Ålder	Fritt svar
2. Kön	Man, kvinna eller fritt svar
3. Hur länge har du bott i Långängen?	0-5, 5-10, 10-20, 20-40, 40+ år
4. Huvudsaklig sysselsättning	Anställd, egen företagare, pensionär, student, föräldraledig, arbetssökande, annat nämligen (fritt svar).
5. Högsta utbildningsnivå	Folkskola/grundskola, Realskola, Folkhögskola, Läroverk/gymnasium, Yrkesutbildning/KY, Högskola/universitet, Annat nämligen (fritt svar)
6. Språk	Svenska, Svenska och annat språk, annat språk nämligen (fritt svar)
B. Hälsa och välmående	
Hur nöjd du är med...	
Din fysiska hälsa	Svar på 5-gradig skala från mycket missnöjd (1) till mycket nöjd (5)
Ditt välmående	
Ditt boende	
Din utbildning	
Ditt arbete	
Din fritid	
Din familjesituation	
Din vänskapkrets	
Din livssituation överlag	
C. Livsföring. Vad gör du på din fritid?	
Idrottar/motionerar	5 svarsalternativ: Varje dag, varje vecka, varje månad, varje år, aldrig.
Besöker eller engagerar mig i konserter/kulturrevenemang	
Är ute i naturen. Ex. vandrar eller plockar bär	
Shoppar/tittar i butiker	
Tittar på TV/film	
Använder datorer (ex.surfar, spelar spel)	
Umgås med vänner och familj	
Läser tidningar/böcker	
Andligt utövande/mental träning. Ex. religion, meditation, yoga	
Matlagning/bakning	
Odling	
Annat, nämligen_____	Fritt svar

D. Ekonomi	
1. När jag jämför de månatliga intäkterna med utgifterna så går det ihop utan svårigheter. 2. Jag är fullkomligt nöjd med min materiala standard, d.v.s. saker jag kan köpa för pengar såsom boende, möbler, bil, resor, prylar etc. 3. Om jag får en oväntad räkning på 20 000 kr så kan jag utan större problem betala den inom en vecka.	Svar på 5-gradig skala från Stämmer inte alls (1) till Stämmer mycket väl (5)
E. Bostadsområdet	
Bostadsområdet del 1. Hur nöjd är du med följande aspekter?	
Hur husen är byggda/utformade Skötseln av fastigheterna i området Tillgången till torg och öppna platser Tillgången till park- och naturområden Tillgången till gång- och cykelbanor Möjlighet att ta sig fram till fots/med cykel Kollektivtrafiken till/från Långängen Tillgången till kommunal service Tryggheten i Långängen kvällar och nätter Tryggheten i Långängen dagtid Tillgång till olika typer av mötesplatser Långängen i dess helhet som plats att bo och leva på	Svar på 5-gradig skala från Inte alls nöjd (1) till Mycket nöjd (5).
Bostadsområdet del 2. Hur viktigt tycker du att det är med olika tänkbara satsningar i Långängen?	
Att bygga fler bostäder Renovering av befintliga fastigheter Fler grönområden Bibliotek Gång och cykelbanor Vägarna Kollektivtrafiken Lekplatser Olika typer av mötesplatser Affärsutbudet Motionsanläggningar Bättre städning och underhåll av gator och allmänna platser Ökad trygghet och säkerhet Mindre skadegörelse Annan satsning som du tycker är viktigt	Svar på 5-gradig skala från Inte alls viktigt (1) till Mycket viktigt (5). Fritt svar

Bostadsområdet del 3. Om samhällsklimatet i Långängen	
a. I Långängen ställer vi upp för varandra b. I Långängen finns mycket konflikter mellan invånare c. Långängen är ett socialt segregerat område d. Långängen är en bra plats för barn att växa upp på	Svar på 5-gradig skala från Stämmer inte alls (1) till Stämmer mycket väl (5)
Bostadsområdet del 4.	
Funderar du på att flytta från Långängen	Svarsalternativ: Ja eller nej
Bostadsområdet del 5.	
a. Markera platser där du trivs särskilt bra b. Markera de platser där du inte trivs och känner dig otrygg	Ringa in max 3 platser på karta Ringa in max 3 platser på karta
F. Lägenheten	
Lägenheten del 1. Hur nöjd är du med följande aspekter?	
a. Naturligt ljusinsläpp b. Ljudisolering i huset (ex. mellan dig och grannar) c. Ljudisolering utifrån (ex. från gatan) d. Temperatur sommartid e. Temperatur vintertid f. Ventilation och luftkvalitet i lägenheten g. Köksinredning h. Badrumsinredning i. Förvaringsutrymmen för kläder j. Förvaringsutrymmen som hör till lägenheten k. Trivsel överlag	Svar på 5-gradig skala från Inte alls nöjd (1) till Mycket nöjd (5).
Lägenheten del 2. Inställning till lägenheten	
a. Jag trivs bra i min lägenhet b. Lägenhetens standard är bra c. Jag känner mig säker i lägenheten d. Jag känner mig stolt över min lägenhet e. Jag känner mig stolt över huset	Svar på 5-gradig skala från Stämmer inte alls (1) till Stämmer mycket väl (5)

Sammanfattning

Hösten 2012 genomfördes en enkätundersökning i alla hushåll i Familjebostäders bestånd i Långängen med en svarsfrekvens på 46,5%. Syftet var att få ökad kunskap om hyresgästers syn på sin bostad, sitt område och deras inställning och tankar kring framtida renoveringar. Resultaten visar att de boende i genomsnitt är ganska nöjda med sin hälsa, välmående och livssituation. Vad gäller Långängen som område så är majoriteten av de boende åtminstone något nöjda med de flesta aspekter av den yttre boendemiljön. Mest nöjd är man med kollektivtrafiken, tillgång till torg och öppna platser samt möjligheten att ta sig fram med cykel eller till fots. Minst nöjd är man med skötsel av fastigheter i området, tillgång till olika typer av mötesplatser samt med tryggheten på kvällar och nätter. Vad gäller den egna lägenheten så är man mest nöjd med det naturliga ljusinsläppet, medan det finns flera områden såsom isolering, temperatur och ventilation som anses viktiga att förbättra. Både kök och badrum är rum som en majoritet anser att det är viktigt att satsa på. Aspekter som har störst inflytande över trivseln i lägenheten är hur man trivs med sitt kök, ljusinsläppet och upplevelsen av ljudisolering. Inför eventuella framtida renoveringar ser de boende det som mycket viktigt att vara informerade och även ha inflytande över processen. Extra viktigt tycks vara att ha inflytande över eventuella hyreshöjningar, tidsplan och prioriteringar, samt att ha möjlighet att göra olika val i form av material och kvalitet. Flera uttrycker också en önskan om att bevara det tidstypiska i husen.

CHALMERS

Chalmers Tekniska Högskola
Institutionen för Arkitektur